

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

THE STUDY OF STATE AND GUIDELINES FOR ACADEMIC ADMINISTRATION IN
SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER THE KANCHANABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

แคทรียา นาคเนียม^{1*} นิพนธ์ วรรณเวช²

Kattareeya Nakneam^{1*} Nipon Wonnawed²

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

^{1,2}Department of Educational Administration, Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : katz21kn@gmail.com

วันที่รับบทความ 28 ธันวาคม 2567

วันแก้ไขบทความ 21 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับบทความ 21 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก และ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 262 คน จากสถานศึกษาจำนวน 60 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อันดี ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กควรร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องและเสริมความมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติ ตรงตามความต้องการของชุมชน และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียน 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อันดี สถานศึกษาขนาดเล็กควรสะท้อนให้หน่วยงานส่วนกลางเห็นความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าว และขอบุคลากรในรายวิชาที่ขาดจากหน่วยงานต้นสังกัด 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรกำกับติดตามให้การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อันดีบรรลุตามเป้าหมายและแนวทางที่สถานศึกษากำหนดไว้ 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำ

ผลงานวิจัยมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรดำเนินการสำรวจ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมครูเกี่ยวกับการผลิตพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา จัดประชุมวางแผนระบบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้สอดคล้องกับวิธีการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก

คำสำคัญ (Keywords) : การศึกษาสภาพ, แนวทางการบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to 1) study of state and 2) guidelines for academic administration in small-sized schools Under Kanchanaburi primary educational service area office 1. The samples used in the research were 262 school administrators and teacher. The re-search instrument was a 5-level rating scale questionnaire with content validity 1.00 and reliability 0.98 and group discussion questions. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Content Analysis.

The findings: 1) The study of state for academic administration in small-sized schools, is at a high level, When considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. The average values, ranked from highest to lowest, are: development of educational curriculum, followed by educational supervision, development of learning processes, measurement, evaluation and transfer of learning results, development of media, innovation and technology for education, and research to develop the quality of education. 2) Guidelines for academic administration in small-sized schools, found that: 1) in terms of curriculum development, small schools should cooperate in creating a curriculum that is consistent with and reinforces national educational objectives, meets community needs, and applies the curriculum to benefit students. 2) In terms of developing the learning process, small schools should reflect the importance of the problem to the central agencies and request personnel in the missing subjects from the parent agencies because even though small schools may have few students. 3) In terms of measurement, evaluation and transfer of learning results, administrators should supervise and monitor the implementation of measurement and evaluation of learning results to achieve the goals and guidelines set by the educational institution. 4) In terms of research to develop the quality of education, administrators should encourage teachers to use research results to develop teaching and learning and develop the quality of students at least once per academic year. 5) In terms of media development, innovation and technology for education, administrators should

continuously survey, supervise, monitor and evaluate the use of media and technology, provide training for teachers on the production, development. and 6) in the area of educational supervision, organize a meeting to plan the educational supervision system of small schools to be consistent with management methods, teaching management and the context of small schools, without increasing the burden on teachers, without affecting teaching management.

Keywords : Personnel Administration, According to Brahmavihara 4, Administrators

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันเวทีโลก โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้การจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันนับว่าโรงเรียนประถมศึกษาามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชน สถิติโรงเรียนขนาดเล็กในประเทศไทย ปี 2562 รวมทั้งสิ้น 15,158 โรงเรียน จำนวนครู 103,079 คน จำนวนนักเรียน 981,831 คน คิดเป็นอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1 : 10 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 7,231 โรงเรียน ภาคเหนือจำนวน 3,659 โรงเรียน ภาคกลางจำนวน 2,550 โรงเรียน และภาคใต้จำนวน 1,718 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่มีนักเรียนแต่ยังไม่สามารถยุบเลิกได้ทั้งสิ้น 305 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 87 โรงเรียน ภาคเหนือ 169 โรงเรียน ภาคกลาง 24 โรงเรียน และภาคใต้ 25 โรงเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 20) และในปัจจุบันมีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีนักเรียน 0-120 คน จำนวน 14,958 แห่ง (สมบัติ นพรัก, 2565)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 6) ได้ระบุปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้ การยกระดับคุณภาพทางการศึกษา ส่งผลให้พบปัญหาด้านบุคลากรว่า ขาดแคลนครู จำนวนครูไม่ครบชั้น ครูไม่ครบตามรายวิชาเอก ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนเป็นจำนวนมากส่งผลให้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ปัญหาด้านการเรียนการสอนพบว่าหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มีจำนวนจำกัดซึ่งสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด และที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน การอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่น

และอัตราการเกิดของประชากรที่ลดลง และปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก ประชากรมีฐานะยากจน ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากร เพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ยังพบปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จากการศึกษาผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National test : NT) เมื่อเปรียบเทียบปีการศึกษา 2562 กับปีการศึกษา 2563 พบว่า ความสามารถด้านคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยลดลง 4.03 และความสามารถด้านภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.36 คะแนนเฉลี่ยผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading test : RT) เมื่อเปรียบเทียบปีการศึกษา 2562 กับปีการศึกษา 2563 พบว่า การอ่านออกเสียง มีคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้น 5.93 และการอ่านรู้เรื่อง มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1.65 ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลให้ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติบางด้านมีคะแนนเฉลี่ยลดลงอาจเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ ไม่สามารถรับการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากงบประมาณได้รับการจัดสรรไม่เพียงพอ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ไม่เต็มศักยภาพ นักเรียนต้องเรียนอยู่บ้าน ผู้ปกครองต้องทำงานเลี้ยงชีพ ไม่มีเวลาช่วยสอน ขาดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชา และนักเรียนขาดอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูขอย้ายสถานศึกษาและเกษียณอายุราชการ ครูประสบการณ่น้อย การประกันคุณภาพของสถานศึกษาไม่ต่อเนื่อง ข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2564) นอกจากนี้ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ยังพบกับปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาหลายท่านไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองว่าต้องสามารถจัดทำหลักสูตรได้ ทำหลักสูตรไม่เป็น ปัญหาการไม่ยอมรับและไม่เปลี่ยนแปลงบทบาทการสอนของตนเองตามแนวหลักสูตร และมีความรู้ความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจาก ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กต้องรับผิดชอบภาระงานหลายด้าน ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน สอนได้ไม่เต็มที่ (อุไรวรรณ อรเพชร, 2566, เมษายน 7)

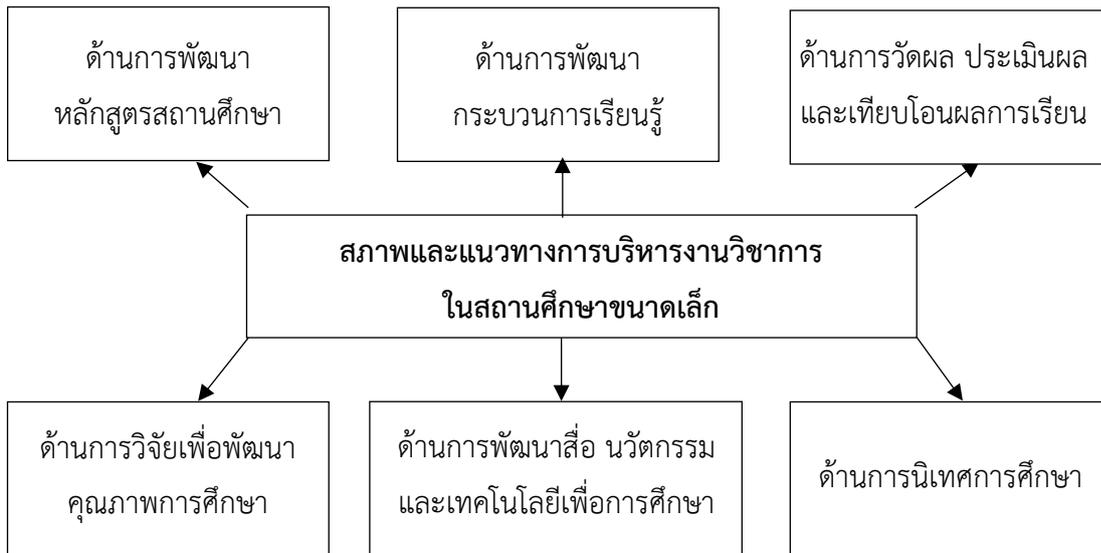
การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาที่ผู้บริหารศึกษาจะต้องรับผิดชอบเป็นอันดับแรก และจะต้องใช้เวลามากกว่างานด้านอื่น ๆ โดยมีหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการให้คำแนะนำร่วมกับคณะครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษ เพราะจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องหาวิธีการพัฒนาและดำเนินงานวิชาการให้ดีที่สุด การบริหารงานวิชาการจะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาทั้งคุณภาพของนักเรียนและประสิทธิภาพในการบริหารวิชาการของการจัดการศึกษาสถานศึกษานั้น (พรธนิภา ปินตาดีบ, 2560)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษา สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยใช้แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 817 คน จากสถานศึกษาจำนวน 60 แห่ง
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการเปิดตารางเครจซี่และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 262 คน โดยวิธีการสุ่ม

ตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา และผู้ให้ข้อมูลสำคัญการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

1.3 การจัดการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 2 คน และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาโดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลปรากฏว่าข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.98

2.2 ประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 6) ด้านการนิเทศการศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 262 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ \bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย (Research Results)

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ในภาพรวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.04	0.41	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.94	0.61	มาก
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียน	3.93	0.50	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.80	0.45	มาก
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	3.81	0.34	มาก
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.03	0.31	มาก
รวม	3.93	0.24	มาก

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้อำนวยการสถานศึกษาขนาดเล็ก ศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 8 ท่าน สรุปสาระสำคัญและรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนไม่มาก การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมจึงควรเริ่มจากการสำรวจความต้องการ ความสนใจ และศักยภาพของนักเรียน รวมถึงการพิจารณาถึงความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเน้นความยืดหยุ่น การมีส่วนร่วมจากหลายฝ่าย การพัฒนาทักษะที่ทันสมัย และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การบริหารงานวิชาการสามารถสร้างหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความ

ต้องการของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก เท่าที่ได้ไปนิเทศ ติดตาม พบว่า บางส่วนนำหลักสูตรของโรงเรียนอื่นมาปรับให้เป็นของตนเอง จนบางครั้งไม่ได้ใส่ ความเป็นตัวตนของโรงเรียนลงไปหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาขนาดเล็กมีความยืดหยุ่นสูงในการพัฒนาหลักสูตรที่ สอดคล้องกับชุมชน จึงควรใช้โอกาสนี้ในการจัดทำหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น และ สร้างทักษะที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะชีวิต ทักษะ การทำเกษตร ทักษะการประกอบอาชีพตามความต้องการของชุมชน รวมถึงการทำงานร่วมกับครูในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ การเรียนรู้แบบบูรณาการ ช่วยให้นักเรียนสามารถเห็นความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่เรียนและสามารถประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงได้ สถานศึกษาขนาดเล็กสามารถใช้กิจกรรมที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาในหลายวิชา หรือสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริม การเรียนรู้เชิงปฏิบัติได้ง่าย เนื่องจากมีขนาดเล็กกว่าและสามารถจัดการได้อย่างใกล้ชิด การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาควรเน้นความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมทักษะที่สำคัญ การใช้ เทคโนโลยีและสื่อที่หลากหลาย รวมถึงการประเมินผลที่ต่อเนื่องและยั่งยืน แนวทางเหล่านี้จะช่วยสร้าง กระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของ ตนเองได้อย่างเต็มที่ เนื่องด้วยความจำกัดด้านบุคลากร การจัดการกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิด การทำงานเป็นทีม และการ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การนำกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) และการ เรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ทักษะในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่มากขึ้น ทั้งยังสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

2.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ การ ประเมินผลสามารถดำเนินการอย่างหลากหลายและครอบคลุม เช่น การประเมินจากการปฏิบัติงานจริง การ ทำโครงการ การประเมินด้วยตนเองและการประเมินเพื่อน วิธีเหล่านี้ช่วยให้เห็นพัฒนาการในหลายมิติของ นักเรียนอย่างครบถ้วนมากขึ้น การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนควรมีการออกแบบที่ หลากหลาย โปร่งใส และสอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่แท้จริง และ สามารถพัฒนาและปรับปรุงตนเองได้จากข้อมูลที่ได้รับ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้เกิดการเทียบโอนผลการ เรียนที่ยุติธรรมและสอดคล้องกับมาตรฐาน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการศึกษา ควรมีความ สอดคล้องกับด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สอนสิ่งใด วัดผลสิ่งนั้น สถานศึกษาขนาดเล็กควรพัฒนาระบบ การวัดผลที่มีความยืดหยุ่นและคำนึงถึงศักยภาพที่หลากหลายของผู้เรียน ใช้การจัดการเรียนการสอน 1 ครั้ง แต่วัดผลหลาย ๆ วิชาได้ในคราวเดียวกัน ควรใช้วิธีการวัดผลแบบหลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรม การ ประเมินจากผลงาน (Portfolio)

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ เนื่องจาก สถานศึกษาขนาดเล็กมีทรัพยากรจำกัด การวางแผนวิจัยควรเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่สามารถนำ ผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง เช่น การวิจัยเพื่อปรับปรุงการจัดการห้องเรียน การเพิ่ม

ประสิทธิภาพการเรียนรู้ในวิชาหลัก หรือการวิจัยเพื่อลดอัตราการขาดเรียนของนักเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยนำข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ หลักสูตร และการประเมินผล รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร และสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การวิจัยเหล่านี้ยังเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ สถานศึกษาขนาดเล็กสามารถใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ โดยให้ครูทำการวิจัยแบบง่าย ๆ เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในห้องเรียน รวมถึงการศึกษาปัญหาที่พบในสถานศึกษาและหาวิธีการแก้ไข การส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าร่วมอบรมวิจัยและนำผลการวิจัยมาใช้จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน

2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ เนื่องจากสถานศึกษาขนาดเล็กมักมีงบประมาณจำกัด การใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีค่าใช้จ่ายต่ำหรือสื่อที่สามารถหาได้ฟรี เช่น วิดีโอการสอนจาก YouTube บทเรียนออนไลน์ หรือเอกสาร PDF สามารถช่วยเพิ่มความหลากหลายในการเรียนรู้และช่วยเสริมเนื้อหาให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น สถานศึกษาขนาดเล็กควรเน้นพัฒนาศักยภาพบุคลากรและส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่เหมาะสมกับทรัพยากรที่มีจำกัด โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกและปรับใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน แม้ว่าสถานศึกษาขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์ แต่สามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ รวมถึงส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อการสอนจากวัสดุในท้องถิ่น เช่น สื่อการสอนจากธรรมชาติ การพัฒนาสื่อการสอนแบบดิจิทัลที่ใช้งานได้ง่าย หรือการใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือในการค้นหาข้อมูล การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ ก็สามารถช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้ เนื่องจากขนาดของสถานศึกษาที่เล็ก การนิเทศสามารถทำได้แบบใกล้ชิดและตรงตามความต้องการของครูผู้สอนได้มากขึ้น ผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบในการนิเทศสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดกับครูเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีการสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่สร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีในการนิเทศ มีการประเมินและติดตามผล รวมถึงสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน การนิเทศที่มีคุณภาพจะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและเน้นการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูในโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก ควรใช้ DLTV เป็นตัวช่วยเหลือและพัฒนาครูในการสอนโดยครูได้เรียนรู้รายวิชาที่ไม่ถนัดไปพร้อมกับนักเรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในโรงเรียน รวมถึงการนิเทศเพื่อส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความสำคัญมากในโรงเรียนขนาดเล็ก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา จัดให้มีกระบวนการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง มีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบสามารถแสดงถึงพัฒนาการของนักเรียน และตรวจสอบความถูกต้องได้ มีการกำกับ ติดตาม การพัฒนากระบวนการวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการงานวิชาการ และดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและงานวิชาการด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม และแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร ดังที่ เอื้อ อังกูร ชำนาญ (2564 : 18) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญและเป็นงานหลัก การดำเนินงานทุกอย่างทางวิชาการที่จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพตรงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา การปฏิบัติงานวิชาการอย่างมีคุณภาพของบุคลากรแสดงถึงประสิทธิภาพของการบริหารงานในสถานศึกษาที่จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารงานวิชาการถือว่ามีสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะการบริหารงานวิชาการนั้นจะเป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงการมีมาตรฐาน และคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในงานวิชาการเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด จึงสอดคล้องกับนิยาม รัชตะวัฒน์วินัย (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องอาคม ยุพานิชย์ (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรร่วมมือกันในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องและเสริมความมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับชาติ ตรงตามความต้องการของชุมชน และนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลแก่ผู้เรียน มีการประเมินผลหลักสูตร และมีการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตรไปปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมให้ความรู้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สภาพสังคมและชุมชน ความต้องการของชุมชน แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และองค์ความรู้สำหรับจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นได้ และจัดทำกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้กระบวนการเดียวกันกับการจัดทำหลักสูตร เพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้หลักสูตรมีความทันสมัย และมีคุณภาพเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา

ผู้เรียน โดยมีการกำหนดระยะเวลาในการประเมินหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรอย่างชัดเจน เช่น ทุก 3 ปี หรือทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และการดำเนินชีวิตของสังคมไทยและสังคมโลก สอดคล้องกับศิวพร ละหารเพชร (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา ขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย นำผลการประกันคุณภาพภายในมาพัฒนาสถานศึกษา

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรสะท้อนให้หน่วยงาน ส่วนกลางเห็นความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าวและขอบุคลากรในรายวิชาที่ขาดจากหน่วยงานต้นสังกัดเพราะ ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กถึงแม้จะมีนักเรียนน้อย ไม่คุ้มค่ากับการบริหารจัดการก็จริงแต่โรงเรียนขนาดเล็กมีความใกล้ชิดกับชุมชน และนักเรียนบางคนที่มีฐานะยากจนยังคงพอมีกำลังทรัพย์มาเรียนได้ โดยให้ครูจัด ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในกลุ่มโรงเรียนทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีกระบวนการพัฒนา ที่เหมาะสม ทั้งนี้ผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนการประสานความร่วมมือกันของคนในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จึงสอดคล้องกับนิตยธิดา จันดาสงค์ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนปอทอง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ควรจัดให้ครูทุกคนได้ ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นประจำทุกปี ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านวิชาการ

2.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ผู้บริหารควรกำกับติดตามให้ การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายและแนวทางที่สถานศึกษากำหนดไว้ โรงเรียน ควรส่งเสริมพัฒนาระบบและเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต่าง ๆ แก่ครู และบุคลากรของ โรงเรียน ครูผู้สอนควรวัดและประเมินผลให้ตรงกับตัวชี้วัดหรือมาตรฐานการเรียนรู้ และนำผลการวัดและ ประเมินไปวิเคราะห์เพื่อพัฒนาผลการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จึงสอดคล้องกับ ปรัตถภรณ์ กองนาคู (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดประเมินผล คือ การกำหนด ระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผล การเรียนการสอนโดยเน้นการ ประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงานพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำผลงานวิจัย มาใช้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้งอบรมให้ความรู้ในการ ทำวิจัยในชั้นเรียนตลอดจนศึกษาดูงานตามแหล่งต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครูพร้อมที่จะเรียนรู้ศึกษาค้นคว้า เพื่อช่วยเหลือกลุ่มครูที่ไม่สามารถทำงานวิจัยด้วย ตนเองได้เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณชน และมีการนิเทศ กำกับติดตาม และหาแนวทางในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป และนิเทศ การเรียนการสอนแก่ครูโดยเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร จึงสอดคล้องกับธัชมัย ภัทรมานิต (2560) ได้

ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำผลงานวิจัยมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรมีการดำเนินการสำรวจ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง จัดหางบประมาณและการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายและองค์กรอื่น ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา และควรส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน ตามบริบทของรายวิชาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน จัดอบรมครูเกี่ยวกับการผลิตพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูผลิตเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทและมีความทันสมัย จึงสอดคล้องกับศิวพร ละหารเพชร (2562) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้อันเหมาะสม จากผลการวิจัยสถานศึกษาควรจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษานำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครองชุมชนท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมปรับปรุงระบบสารสนเทศในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนส่งเสริมให้ครู มีการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า มีการจัดประชุมวางแผนระบบการนิเทศการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สอดคล้องกับวิธีการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยไม่เพิ่มภาระของครูผู้สอน ไม่กระทบต่อการจัดการเรียนการสอนและนักเรียน โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมนิเทศแบบกัลยาณมิตร สะท้อนให้เห็นถึงผลการนิเทศเบื้องต้นในทันที เพื่อให้ครูนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน โดยอาจมีการนิเทศเพิ่มเติม หรือนัดหมายเพื่อให้ข้อมูลขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะกรรมการผู้ให้การนิเทศ และพิจารณารูปแบบของการนิเทศการศึกษา โดยมุ่งเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาการทำงาน รูปแบบการนิเทศมีความยืดหยุ่น โดยอาจปรับเป็นการประเมินตนเองได้ในบางประเด็น ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บริหาร และรูปแบบการนิเทศมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงสอดคล้องกับมานพ ยอดเกตุ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา จากงานบริหารงานวิชาการ ในเรื่องของการจัดกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย มีสาเหตุสามารถสรุปได้ดังนี้ ครูขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศดำเนินการไม่ตรงตามปฏิทินปฏิบัติงานที่กำหนด ขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ ไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์และเอกสารประกอบหลักสูตร มีประสบการณ์ในการนิเทศน้อย ผู้นิเทศใช้สื่อและเครื่องมือยังไม่ถูกต้องและหลากหลาย การจัดทำแผน และโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่ไม่มีความชัดเจน การรายงานของผู้นิเทศให้ผู้เกี่ยวข้องทราบไม่ต่อเนื่อง

แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารเชิง คณะครูประชุม ชี้แจง และอบรมครูให้ทราบถึงกระบวนการ ลำดับ
ความสำคัญของปัญหา และความสำคัญของการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคลากรและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนได้ฝึกทักษะด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและ
ร่างกาย ทั้งจากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติกิจกรรม

1.2 สถานศึกษาควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษามีการ
พัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

1.3 สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้ารับการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียน
อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง (References)

ชัยม์ ภัทรมานิต. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำจังหวัด

สมุทรปราการ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. 12(2) : 445-462

นิยม รัชตะวัฒน์วินัย. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดเล็ก จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต พุทธการบริ
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นิตยธิดา จันดาสงศ์. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาใน

กลุ่มโรงเรียนบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปรัดถรณ์ กงนาคู. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการ สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรรณนิภา ปินตาดีบ. (2560). ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอวังน้ำเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานพ ยอดเกต. (2566). การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมบัติ นพริก. (2565). “จะยุบโรงเรียนขนาดเล็กอีกกี่แห่ง?”. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก <https://www.kroobannokcom/90292>. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2567.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กาญจนบุรี : ผู้แต่ง.
- อาคม ยูพานิชย์. (2565). “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1”. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(1) : 137-149.
- อุไรวรรณ อรเพชร. (2566, เมษายน 7). ผู้อำนวยการโรงเรียน. โรงเรียนบ้านหนองอีเหิน. สัมภาษณ์
- เอื้ออังกูร ชำนาญ. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 3. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D.W. (1970, Autumn). Determining Sampling Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607-610.